

ВОЛОДИМИР ТРУШ
Балерини з собачкою, 1981
Полотно, олія

ВОЛОДИМИР ТРУШ, АБО РАДІСТЬ ЖИТТЯ

ХУДОЖНИК ВОЛОДИМИР ТРУШ – ВІРТУОЗ ТА Й ГОДИ! НАШОМУ МИСТЦЕВІ, ЯК НІКОМУ ІНШОМУ, ВДАЮТЬСЯ ТЕМНО-СИНІ ТІНІ НА БІЛІЙ, ХРУСТКІЙ СКАТЕРТИНІ. ТАКІ САМІ ТІНІ – ВІД ПРИДОРЖНИХ ДЕРЕВ НА КРИМСЬКОМУ ШЛЯХУ, В РОЗПЕЧЕНИЙ ДО ЗНЕМОГИ ПОЛУДЕНЬ, КОЛИ ГОРЛЯНКА ЖАДАЄ РОЗРАДИ КРИЖАНИМ НАПОЄМ...

Автор обожає подорожі, а ще більше – їх застільний матеріальний супровід, який аранжує елегантно та щедро, майже по-коровінськи – і з коровінським мазком. Квіти на його столі неодмінно сусідять із фруктами. А в балерин під ногами неодмінно метушиться білий пухнастий песик, як із роботи Каміло Інноченті, іншого віртуоза доби Новеченто.

Умовність, всміхається автор: «... в гримерку ніхто собак ніколи не пускає». Але картини В. Труша позначені такою мірою візуальної переконливості, що над окремими деталями не замислюєшся. Здогадно, песик «розряджає ситуацію», створює ілюзію емоційної злагоди, що її зась шукати поміж творчих людей.

Художник знає балетну ситуацію не з чужих слів: років двадцять тому випадком втрапив за куліси київської Опери і відтоді не перестає писати її ефемерних мешканців. А тоді – помітив і звичайне, рутинне: як теревенять про щось своє тьмяно-буденне красуні-танцівниці, як заграють з ними верткі мастаки-балеруни – усупереч міфу, не всуціль «заплямовані блакиттю»...

Тільки на полотнах В. Труша балерин бачимо дуже далекими саме від щоденної марноти. Вони не пліткують, не сваряться між собою, не цокотять про колготи та позавчорашній борщ. Безмежно вродливі та витончено-тілисті: не водночас під пензлем нашого мистця промовляє, як співає, спина героїні, котра сама не помічає сили власної вроди, адже вдвляється в люстро й бачить лише обличчя. Балерини, балерини... По двоє, по троє, зграйками. Переваж-

но «в процесі»: вдягають пуанти, шнурують стрічки. Тренуються, звісно. Розігрують сценки майбутньої вистави. Часом перетворюються на квітки з червоними пелюстками, які утворюють на полотні подоби химерної оранжереї.

Ще б пак, В. Труш пройшов суворо-вимогливу вичку майстерні-студії легендарного В. Зарецького, що своєю чергою надихався флоральними симфоніями Г. Клімта та його ж інфернальними дівами. І хоча своїх учнів український майстер навчав чомусь більш нагальному й загальному, елементарному, страшно сказати – ремісничому, але відгомони його власних захоплень знаходимо й у В. Труша. Погляньте лише на цей твір: три молодиці наче втонули в мозаїчному морі квітучих пуп'янків, тільки розпашілі обличчя і визирають з квіткових хвиль. Що скажете на це? Сецесія, лише на наш копил: пишніша, соковитіша, ближча «до натури», тож загалом більш правдива.

Річ, скажімо так, доробку В. Труша не надто притаманна. Він більш кохається в тому відгалуженні київського академізму, який акцентує гедоністичні, радісні прояви життя, ігноруючи всілякі «плями» та «негаразди», навіть «окремі» – тут їм не місце. Асоціативний спектр цієї стилістики локалізований у короткому часовому проміжку між сталінізмом та «відлигою», коли про так звані прості «радість життя» чи не вперше загомоніли без зайвої скромності й без зайвого ідеологічного навантаження. Театр, трапеза просто неба, прийнятні пустощі добре вихованих та чепурних діток, кримські релакси, ось і все – чого ще треба людині, аби зустріти старість?

Інша річ, що, як каже Б. Шалвович, «пряників завжди бракує на всіх». Але ж В. Труш пише не шмат достеменною реальності, а мрію, причому за певних зусиль цілком здійсненну, доступну для звичайного українця. Бо якщо до Криму не завжди вдавалося купити квітка, то куток Ботанічного саду в центрі Києва за погожої днини може бути цілком стерпною його заміною. І коли вже нині Крим – тимчасово! – «не наш», то можна гайнути... хоча б до Венеції. Та й розкішні Карпати завжди під боком.

ВОЛОДИМИР ТРУШ
Прем'єра, 2020
Полотно, олія

Відтак рестораційна сцена, яка невимушено розгортається в передмісті Гурзуфа, так само невимушено переміщується до міста святого Марка, де тлом для розкошування вальсяжних дам стає мармуровий силует Сан Джоржо Маджоре в бузковому серпанку. Але і тут і там дами в красивих білих капелюшках – які зазвичай і вдягають на курорті, але на них сукні, що личили швидше до театральної прем'єри, аніж до гонорової кнайпи. Природно, що біля героїнь уже виструнчився молодий догідливий офіціант – у «венетійській версії» дещо веселіший, але ж на те вона й Венеція; гондоли – ось вони, поруч.

Порівняння двох сцен дозволяє не лише говорити про «бродячі мотиви» у творчості нашого автора, але й припускати сміливі часові експерименти в малярстві. Як-от переміщення чеховської «дами з собачкою» з нуднуватої Ялти до розкішної Сереніссі-

ми, куди Антон Павлович (українець, за власним визнанням та маєткуванням, відтак «Чеховнаш») теж уцащав, між іншим, купив склянку муранського скла та пригостив нею деяких своїх – інших – героїв.

Сам художник у Венеції пробув якихось чотири дні, але відчув її, як мало хто відчуває з мистців. Полонився її зморшками та кракелюрами; і хоча й не писав етюдів олією, боячись згаяти хвилини, години коштовного часу, але замальовок наплотив чимало й дотепер ними вільно користує. Як не дивно, його твори на цю тематику позбавлені захопленого туристичного глянсу. Так, до ока йому впадають не лише традиційні канали та ренесансові палаццо – наші мистці, серед них ще й Іван Кириченко, Леся Піша, Віктор Хоменко, крутилися на порівняно невеликому клапті простору довкола площі Сан Марко. Та й гондоли В. Труш пише без усякого підлабузництва, акцентуючи увагу на синіх, червоних, зеленних шматках, які вкривають їхні траурні ложа.

Ідилії, які невтомно пише В. Труш, могли б неминуче видатися солодкавими, якби не їхня міцна конструктивна основа і... добре приховане відчуття гумору. Щось мені підказує, що пишуться вони дуже невимушено, граючись, тож і реагувати на них треба ось таким чином.

Тому недивно, що В. Зарецького, студію якого відвідував, він запам'ятав не як недосяжного класика, а як «веселого хлопця», який ходив між рядами учнів, жартуючи та підбадьорюючи, а не повчаючи зверхньо. (Вишпетив, між іншим, і нашого героя, а той не образився анітрохи). Тільки на час його влучних дотепів переривалася напружена робота студії – лунав гомеричний регіт, а потім знову «шерхіт, шерхіт, шерхіт, мов їжачки собі метушаться», – згадує колишній учень. Усі поверталися до роботи, підбадьорені дотепом Майстра.

Від нього – а не від віртуального Коровіна, з яким наче так багато спільного – сприйняття влучної «прицільності» кожної лінії, кожного мазка, що й він відчуває буквально «до міліметра». А на додачу щоденне призвичаювання до творчої змагальності, до неспокоєння, до перевірки – і переступу – власних можливостей. Тож писали «вікторіанці», себто учні В. Зарецького, і на швидкість, на пам'ять (тільки-но шаснула натурниця за двері, а ти одразу до мольберта: нуж бо, що запам'ятав?). І хоча в подальшій своїй творчості В. Труш уникав подібних екстремальних екзерсисів, проте знав: «Можу так, можу й інак». Має і власні секрети, з якими ділиться без зайвої комизливості, і вони видають у нього дуже живу безпосередню натуру. «Треба хоча б п'ять робіт без перерви, аби розписатися... Перша робота – нівроку глевка, а вже потім – пишеш як одержимий».

Нізащо не здогадаєшся про це, споглядаючи його картини. Кожна – виплеск якоїсь святої спонтанності, протуберанець імпресії, переведений у режимі

бутового гедонізму. Ідеологія – чужа йому, як лиха хвороба, однак хто з мистців цього покоління цілком оминув її ядучий подих.

(Принагідно віддамо належне суто академічній підготовці мистця, якій у стінах Художнього інституту, нині – НАОМА, завдячує він В. Шаталіну. Це від нього – афористичний докір, адресований студентам: «Ви, що це, стіни шмаруєте?!». І окрема «філософія мазка» – «від супротивного», позаяк, коли той покладений не на своєму місці, то неминуче «настовбурчується, ламає форму». Мазок, він має бути з прожилками, вчив Майстер: «Так життєвіше виглядає». Згодом, від нього в дипломі – далекі відгомони «сурового стилю», який за два десятиліття після свого винаходу став згоднішим. Не таким «суровим». А диплом В. Труша вдовостойся схвалення навіть із «супротивного боку», з уст сурового, вимогливого В. Пузиркова).

Надалі подібних тем В. Труш уникав. Скажемо так: усього того, чого не можна побачити на власні очі, понюхати, торкнутися пучками пальців. Подальші спогади та рефлексії існують лише на підґрунті початкового, неодмінно сильного враження, яке часто підживлює творчу наснагу впродовж років. Так, деякі венеційські твори написані п'ять, шість літ опісля відвідин Міста святого Марка. І так само – з Алуштою та Гурзуфом, зі спілчанськими базами відпочинку, візитівання яких, схоже, відкладається надовго. Байдуже: Крим уже міцно закарбувався в душі нашого автора – за його ж словами, «сповитим серпанком камерних моментів»... Як і театр, куди нині вже не так вчащає.

Варіативність у Трушевому малярстві – не лише свідчення достеменної затребуваності його серед вимогливих вітчизняних – і не тільки (перший у його житті етюд купив за кілька сотень доларів китаєць, потім ціни, звісно, стрімко зростали, і пішло-поїхало... Канада, Чехія, Туреччина, Англія...) – замовників-покупців, яких йому й дотепер не бракує. Це ще й доказ його незгаслої маестрії, яка спонукує автора до невгамовного вдосконалення того чи іншого фрагмента, мазка, фактурного кавалка.

Старі майстри теж десятки, якщо не сотні разів вправлялися в позірних повторях іконографічних схем, щоразу по-різному вдихаючи в них племінець життя. У наш час майже тотальної десакралізації місце святих перебирають на себе осередки релаксування, звісно, максимально ошляхетнені – і без виснажливих вимог фетишизації, бо й без них незле. Уперше після імпресіоністів людство усвідомлює значущість «простого, людського щастя», розчиненого у дзвінку, як ранок, повсякденні. Як там мовлять французи, «la joie de vivre». Наші: «передчуття свята» – і це вже саме з нашого приводу, та загалом же про нашого майстра до цієї пори написано зло-

ВОЛОДИМИР ТРУШ
Біля моря, 2020
Полотно, олія

ВОЛОДИМИР ТРУШ
У ботанічному саду, 2018
Полотно, олія

ВОЛОДИМИР ТРУШ
Білі піони, 2017
Полотно, олія

ВОЛОДИМИР ТРУШ
Собор Санта-Марія-делла-Салюте, 2015
Полотно, олія

чинно мало; наш стислий опус – запізніле намагання заповнити цю лакуну.

А свято, свято щастя – ось воно, поруч. Уважайте, за рогом, де ще ростуть очманілі, дикі красою квіти. Притьмом нарвали, і на стіл, як це колись робила чергова в Художньому інституті Києва, де в 1980-х навчався наш мистець. І не годиться, коли, заощаджуючи на грошах, для студентів купують букет якихось штучних квітів, наприклад, конвалій: «Не дихають... і геть усі однакові!.. усі мертві». Натомість півонії, дарма, що їх для «позування» взяли «живими», вже за три дні – «пш-ш-ш: потухли», ось і позуванню кінець, хто намалював, молодець. Адже квіти, як люди, мають свою мову й не всі втаємничені в надскладній науці квітування. В. Труш знає її із самого дитинства, яке провів на мальовничій Чернігівщині.

Скажімо, чорнобривці, які, завдяки популярній пісні, чомусь асоціюються винятково з «матір'ю старенькою» – та, за словами художника, «як бур'ян, рясніють усюди, тож не одразу втямиш, що це таке при дорозі – ні тобі троянда, ані півонія...». А ось мальва вподобала місцину біля тину, місце соняхів – сільський город (пише їх майже експресивно, з декоративно «рваними» краями). З півонією – проблеми: вже так просто не дістати. Нині не так, як колись, бо «народ вподобав цю квітку, викопує, вириває із корінням, жодної на розплід не лишає». Іриси, ті ростуть напровесні під гуртожитком, але їх викопують для оранжерей та й подальшого продажу кмітливі тітки. «Фіолетові одного часу дозрівають, сині – іншого», – спостережливо зауважує В. Труш.

(Утім, у дитинстві малював не флору-фауну, а традиційно-дитяче: танки, літаки, солдат, одним словом, «войнушку». Злам стався в четвертому класі загальноосвітньої школи, коли увагу вчителя привернула звичайна кулька на підставці, намальована малим Трушем. – «Та чи знаєте ви, що це – обдарована дитина?!» – скрикнув учитель. Після того Трушеві пряма дорога була вже до республіканської художньої школи, де паралельно з ним навчалися чи не всі класики майбутньої «нової хвилі»..., до якої наш герой долучатися не захотів, бо завжди йшов своєю дорогою, звик триматися осторонь модних віянь, які проходять швидше паризького / венеційського дощу. Навіть Тараса Шевченка він написав незвичним, нетрадиційним... усміхненим у вуса, тож і злякалися упорядники виставки, не взяли того портрета, який би конче їхню виставку прославив, принаймні прикрасив).

Переважають у нашого мистця, звісно, комфортно-погодні стани, весняно-літні сезони, «пора квітування», коли «все росте та бує». Хоча може зазіхнути й на щось зимово-морозне, і це в нього теж виходить непомильно, як-от панорама київського бульвару, приТРУШеного снігом, або ж краєвиди Гідропарку, куди зазвичай ходить на етюди, бо там май-

же ніколи «не замерзає». Чи під Вишгородом, «аби не їхати надто далеко». Але за такої пори, зізнається мистець, живе спогадами – передчуттями? – літа і тепла. Немовби alter ego А. Камю з есе «Мигдалеві гаї»: «Коли я мешкав в Алжирі, то завжди взимку набирався терпіння, бо знав: якось уночі, за одну лише холодну і ясну лютневу ніч, у Долині консулів зацвітє мигдаль».

У словах французького філософа – окрема філософія життя, у край близька поглядам українського художника. Мужня надія, довіра емпіричній реальності, пошанування щоденних утіх та сприйняття своєї долі як не найгіршої в підмісячному світі, з усіма наслідками, які з того випливають, і перевагами, якими користує зі смаком, не зловживаючи. Мистець не переймається негараздами доквілля, але й не скидає їх із рахунку. Тремтлива, імпресіоністична субстанція його полотен – підтвердження його стримано-гедоністичної позиції у світі, усвідомлення скороминучості житейських благ і чуттєвих втіх.

Але – поки грім не гримнув, квітне сад. Поки не зайшло сонце, дітлахи граються зі цигликом та лялькою (ще один постійний атрибут у малярстві В. Труша). І вальжні панянки-панночки шпацірують на бережню, вигулюючи коханих песиків, прикриті від сліпучого південного сонця елегантними парасольками. І балерини готуються до виходу на сцену... сподіваємось, це буде не «Лебедине озеро», яке обіцяє недобрі переміни.

А мистець невтомно готує палітру, вдивляючись у невигадливі, але такі заманливі розкоші повсякдення. Сьогодні з-під його пензля вийде ще одне полотно. ●

ВОЛОДИМИР ТРУШ
Бузок, 2018
Полотно, олія

ВОЛОДИМИР ТРУШ
На прогулянці, 2020
Полотно, олія

ВОЛОДИМИР ТРУШ
Гранд-канал, 2015
Полотно, олія

